

Міністерство охорони здоров'я України
Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти
Українська медична стоматологічна академія

ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

(Матеріали навчально-методичної конференції)

ПОЛТАВА – 1998

ВИХОВНІ АСПЕКТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ КАФЕДРИ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ

Ю.М.Гольденберг, З.О.Борисова, Є.Є.Петров, С.І.Треумова

Науково-дослідна робота студентів є однією з форм активізації навчального процесу. Вона завжди припускає і додаткові інтелектуальні зусилля, і підвищені вимоги до організації. Водночас науково-дослідна робота має і важливі виховні аспекти. Виховна робота має стати основою для формування самостійної, активної, творчої особистості майбутнього фахівця. Ні для кого не є таємницею, що в середовищі студентів значно поширена позиція, яку можна назвати "навчальним прагматизмом". Ця позиція характеризується максимальною економією сили для вирішення навчальних завдань, що постають перед студентами. Значною мірою "навчальний прагматизм" викликаний об'єктивними факторами: насиченістю навчальних програм, зростанням інформації, предметним перевантаженням навчального процесу. У цих умовах звернення студента до науково-дослідної роботи і виконання її на якісно високому рівні потребує використання викладачем усього арсеналу засобів, здатних активізувати студентську науково-дослідну роботу. Провідне значення має педагогічна майстерність і високий професійний рівень викладача, здатний викликати стійкий інтерес до предмета, питання чи теми. Важлива також налагоджена система контролю і заохочувальних заходів, що широко використовується у вузах.

Перераховані фактори діють на тлі моральних і соціально-світоглядних орієнтацій, ефективність яких використовується ще недостатньо. Це пояснюється як абстрактною і узагальненою формою світоглядних настанов, так і недостатньою ефективністю конкретних методик і їх зв'язку з практикою людської поведінки.

Однією з конкретних форм зв'язку між ціннісно-світоглядними настановами культури і практикою людської поведінки є, на нашу думку, процес самовдосконалення, який можна визначити як процес приєднання особистості до цінностей і ідеалів культури за допомогою самостійних зусиль.

У силу того, що науково-дослідна робота студента є особливого виду

надзавданням, вимагає, як правило, зусиль, то при організації цієї роботи не можна не враховувати знання самовдосконалення як конкретного морально-психологічного стану, орієнтованого на зміну, перемогу себе. Самовдосконалення - це індивідуальний процес приєднання до "зразків", "вершин", "норм" соціокультурного буття. Його слід розглядати як один з реальних засобів психічної адаптації людини до його цінностей та ідеалів, до його особливостей і основних тенденцій розвитку.

Які ж характерні риси й основні тенденції розвитку сучасної культури? В.І.Вернадський твердить, що нинішня наука перетворюється в планетарну силу. Системотворним фактором сучасної культури є наука, яка з погляду Е.І.Фейнбурга, домінує сьогодні у сучасному суспільстві. Наука є сьогодні одним із факторів і заходів духовного розвитку людини, формує її спосіб мислення, характер діяльності. Засобом цього формування є утворення, динаміка розвитку якого безпосередньо залежить і постійно коригується рівнем досягнення сучасного наукового знання.

Розвиток науки як системи знання, що розвивається, відрізняється від усіх явищ культури стабільністю мінливості, основою якої є засвоєння історії і логіки минулого духовного розвитку. Наука немов би прирікає людину на "довічний бій" самовдосконалення

На цьому етапі усвідомлення проблеми у студентів цілком можливе виникнення песимістичного настрою, а також запитань типу "А чи не спокійніше без самовдосконалення?", "Навіщо воно мені?"

Перемагання подібних настроїв і формування у студентів психологічної настанови на самовдосконалення вимагає від викладача достатньої філософської підготовки і чітких методологічних принципів. Вони містять передусім розуміння того, що сутність людини не є незмінна структура, що дається раз і назавжди, а є структурою відкритою, яка підлягає змінам у відповідності з історичними перетвореннями форм людської об'єктивної діяльності. Наука не є тільки засіб задоволення "щоденних вимог", вона є "основою життя", що збігається з прагненнями людини бути, існувати.

У зв'язку з цим самовдосконалення у загальнокультурному і в

професійному значенні є не що інше, як реальний спосіб буття людини, тобто спосіб, яким людина може існувати і реально існує. Самовдосконалення - це один з проявів сутності людського існування. Доказом цього є в даному випадку той факт, що спроба вийти з режиму самовдосконалення, цього індивідуально-психічного процесу адаптації до соціокультурного буття, загрожує деструкцією комунікативної спільності з усіма наслідками (втрати психічної стабільності і т.п.).

Використаний нами філософський підхід до сутності самовдосконалення ставить завдання вироблення у викладача твердої впевненості в тому, що орієнтація на самовдосконалення може послужити ефективним засобом залучення студентів до практичної науково-дослідної роботи. Професійна пізнавальна зацікавленість, що виникає у студентів у процесі навчання, може бути закріплена у стійку теоретично-пізнавальну парадигму поведінки. Відбитком цього є участь студентів у роботі наукового студентського гуртка, де вони займаються під керівництвом досвідчених викладачів, беруть участь у виконанні наукової тематики кафедри, а також удосконалюють свої практичні навички.

Специфіка пропедевтичної кафедри полягає у тому, що на ній здійснюється перший контакт студента з лікарняним закладом і хворим, і від того, яким буде цей контакт, від правильного вибору хворих, чіткого контролю з боку викладача за цим процесом і швидкого реагування у необхідних випадках може без перебільшення залежати вся подальша доля студента. Тому науково-дослідна робота студентів на кафедрі пропедевтики внутрішніх хвороб направлена насамперед на закріплення практичних навичок, формування клінічного мислення, вміння оцінити ситуацію, яка створюється і може змінюватися щомиті, підштовхує студентів до розширеного вивчення спеціальної літератури і у найбільш допитливих викликає питання, відповіді на які сучасна медична наука не дає, і з цих людей у майбутньому сформується наукова еліта нашої держави.